

VARHAISKASVATUKSEN KIUUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2024—2025 - ANNALAN- METSÄNIITYN VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisenehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisenehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄITYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Yksikkömme mahdollisia tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen

1. Aikuisen rooli ja läsnäolo on tärkeää. Aikuisella on vastuu ja velvollisuus antaa tukea lapsille kaikissa tilanteissa.

2. Selkeät yhdessä lasten kanssa laaditut säännöt ja niihin palaaminen tarvittaessa luo raamit käytökselle ja turvalliselle ympäristölle. Lapsi tietää, millaista käytöstä häneltä odotetaan.

3. Yhteenkuuluvuuden vahvistaminen tukee hyvää käytöstä ryhmässä: annetaan malli myötätuntoisesta suhtautumisesta sekä aikuisten ja lasten keskinäisissä suhteissa että aikuisten kesken. Lisäksi huolehditaan siitä, että jokaisella lapsella on kaveri.

4. Vahvistetaan vuorovaikutus- ja leikkitaitoja hyödyntäen sekä arjen tilanteita että ohjattuja leikkitilanteita.

6.2. Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamiseen puututaan?

Tarkkaillaan kaverisuhteita ja ohjataan niitä. Leikit ovat aikuisten aktiivisessa seurannassa ja puututaan heti, kun huomataan kiusaamista. Aikuisen vahva läsnäolo ja valvovat silmät! Harjoitellaan tunne- ja kaveritaitoja sekä paneudutaan ristiriitatilanteisiin. Ratkaisutapojen harjoittelu on tärkeää (esimerkiksi ”rauhanmatto”/ miniverso-ristiriitatilanteiden ratkaisutapa!). Liitteessä miniverson perusperiaatteet.

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

1. Näemme kiusaamistilanteet ja niiden selvittelyn oppimistilanteina. On tärkeää, että aikuinen selittää lapsille, että kaikki harjoittelevat jotain taitoja. Aikuinen sanoittaa tilanteita, lisää lasten välistä ymmärrystä ja suvaitsevuutta. Kaverisuhteita havainnoidaan jatkuvasti, jotta lasten pedagoginen tuki on jatkuvaa.

2. Yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää, koska tiedonkulku perheen ja päiväkodin välillä on lapsen edun mukaista: lapsi huomaa, että aikuiset keskustelevat keskenään ja tieto kulkee. Vaikka tilanteet selvitetäänkin jo päiväkodissa, haastavista tilanteista kannattaa keskustella vielä kotona lapsen kanssa.

6.4. Mahdollisia muita huomioita

6.5. Suunnitelma laadittu (pvm.)

Teimme kyselyn kiusaamisesta ja sen ehkäisemisestä vanhemmille. Kysyimme myös Metsäniityn ja Annalan päiväkodin viisivuotiailta lapsilta heidän ajatuksiaan kiusaamisesta. Lasten ja huoltajien mielipiteet ovat meille tärkeitä ja olemme ottaneet ne huomioon, kun kokosimme kiusaamisenehkäisy-suunnitelmamme. Lasten ja vanhempien ajatuksista nousivat yllä mainitut asiat, joihin sitoudumme.